

Jani Koskinen

**CULHWCH
JA OLWEN**
Kymriläinen
kansantaru

Sisällysluettelo

Taustaa

Culhwch ja Olwen

Taustaa

Tämä teos sisältää suomennokseni kymrinkielisestä kansantarusta *Culhwch ac Olwen* (Culhwch ja Olwen). Taru tunnetaan kahdesta lähteestä, joista varhaisempi *Llyfr Gwyn Rhydderch* (Rhydderchin valkoinen kirja) on ajoitettu 1300-luvun alkupuolelle tai puoliväliin ja myöhäisempi *Llyfr Coch Hergest* (Hergestin punainen kirja) 1300- ja 1400-lukujen taitteeseen. Oma käänökseni mukailee näistä jälkimmäistä. Käsikirjoitusten kertomuksista on modernina aikana julkaistu nykykymrin oikeinkirjoitukseen sovitettuja ja muutenkin nykykielen puhujalle helpommin avautuvia versioita. Olen myös omassa suomennoksessani sovittanut useita henkilön- ja paikannimiä nykykymrin kannalta perustellumpaan kirjoitusasuun. Täydelliseen johdonmukaisuuteen on kuitenkin vaikea päästä, sillä joistain henkilönnimistä esiintyy jo alkuperäislähteissä useita eri variantteja ja modernisoitujakin kirjoitusasuja saattaa löytyä monta.

Jo aiemmin olen julkaissut Rhydderchin valkoisesta kirjasta ja Hergestin punaisesta kirjasta tunnetut tarinat *Pwyll Pendefig Dyfed*, *Branwen ferch Llŷr*, *Manawydan fab Llŷr*, *Math fab Mathonwy*, *Breuddwyd Macsen*, *Cyfranc Lludd a Llefelys* ja *Breuddwyd Rhonabwy* suomennettuina teoksissa:

- 1) *Pwyll, Dyfedin ruhtinas - kymriläinen kansantaru* (Books on Demand, 2021)
- 2) *Branwen Llŷrintytär - kymriläinen kansantaru* (Books on Demand, 2022)

3) *Manawydan Llŷrinpoika - kymriläinen kansantaru* (Books on Demand, 2022)

4) *Math Mathonwynpoika - kymriläinen kansantaru* (Books on Demand, 2022)

5) *Macsenin uni - kymriläinen kansantaru* (Books on Demand, 2022)

6) *Lluddin ja Llefelysin tapaus - kymriläinen kansantaru* (Books on Demand, 2022)

7) *Rhonabwyn uni - kymriläinen kansantaru* (Books on Demand, 2022)

[Huom! Teknisistä syistä johtuen suomennokset löytyvät joistain tietokannoista kirjoitusasussa, jossa hatullisen ý-kirjaimen tilalla on hatuton y.]

Neljä ensin mainittua tarua muodostavat Mabinogitarukokoelman ytimen *Pedair Cainc y Mabinogi* (Mabinogin neljä haaraa). Laajemmassa mielessä Mabinogiin katsotaan nykyään kuuluvan myös seitsemän tai kahdeksan muuta, yhteensä siis 11-12 tarua. Näiden tarujen kanonisoitumiseen osaksi kokoelmaa vaikutti Charlotte Guestin (1812-1895) englanninnos, vaikka käännös on tietysti toissijainen suhteessa kymrinkielisiin alkuperäisteksteihin. Mabinogin neljään haaraan kuulumattomista taruista 4-5 lasketaan kuuluviksi ns. *Kotoperäisiin taruihin* (Y Chwedlau Brodorol), jotka viime kädessä juontavat juurensa Kymrinmaan suulliseen perinteeseen. Lisäksi kolme tarua, joiden yhteys Kymrinmaahan on löyhempi, tunnetaan yhdessä nimellä *Kolme ritariromania* (Y Tair Rhamant). Culhwch ja Olwen kuuluu *Kotoperäisiin taruihin*, samoin kuin aiemmin suomentamani *Macsenin uni*, *Lluddin ja Llefelysin tapaus* sekä *Rhonabwyn uni*.

Tarussa vilahtelee runsaasti paikannimiä, joista monet ovat yhä käytössä ja viittaavat olemassa oleviin kohteisiin: Cilgwri, Rhedynfre, Cwm Cawlwyd (vrt. Llyn Cowlyd), Caerloyw (en. Gloucester), Aberdaugleddau, Pumlumon, Dyfed, Gwlad yr Haf (en. Somerset), Porth Clais, Nyfer (Afon Nyfer), Cwm Cerwyn, Dyffryn Llychwr (vrt. Afon Llwchwr), Ceredigion, Hafren (Afon Hafren), Tawe (Afon Tawe), Ewias (Dyffryn Ewias), Gwy (Afon Gwy).

Kahden paikannimen kohdalla olen suomennoksessa käyttänyt kymrinkielisen nimen sijaan korninkielistä nimeä. Nämä ovat Kernow (ky. Cernyw, en. Cornwall) ja Dewnens (ky. Dyfnaint, en. Devon). Lisäksi Breizhiin (ky. Llydaw, ra. Bretagne) viitaan käännöksessä maan bretoninkielisellä nimellä.